

spjevova: *Hajduk Veljko*, *Vasa Čarapić*, *Janko Katić* i *Stanoje Glavaš*, *Birčanin Ilija ispod Međednika*, *Dušanija*, *Karadorđe izbavitelj Srbije* i spjev *Moskovija* u kojem je opjevao krimski rat.

Skerlić je uočio svojstva pučkog književnog fenomena i jasno zaključio o pučkom piscu Joskimu Noviću Otočaninu: "Njegova poezija čini prelaz između narodne i umetničke poezije, ali nije dovoljno spontana da bi bila narodna, ni dovoljno lična i književna da bi bila umetnička." (J. Skerlić, *Istorija*, str. 280).

Naknadna istraživanja trebala bi pokazati na kakav je odjek naišla pučka književna prerada Vukašina Stanisavljevića i da li je tiraž od tri hiljade primjeraka rasprodan uoči velike proslave na Gazi Mestanu 1989.

Kao svako uzbudljivo pučko štivo i ovaj je *Kosovski ep* Vukašina Stanisavljevića pun spletki, ljubavi, junaštva i pogibija. U pučkom književnom kontekstu ovog spjeva, treba promatrati, dakako, i pjesmu *Smrt majke Jugovića* (str. 210-212), poznatu tradicijsku usmenu pjesmu koja u ovom slučaju poprma pučka književna svojstva u skladu sa cjelinom pučke književne tvorevine.

Od Skerlića saznajemo da je prvi A. Mickjejevič savjetovao "da se iz narodnih kosovskih pesama stvori potpun ep" (str. 279). Sva takva nastojanja urodila su pučkim književnim tvorevinama.

Divna ZEČEVIĆ

Kao i raniji godišnjaci njemačkog Volksliedarchiva iz Freiburga i ovi se odlikuju izuzetno uređenim tekstovima.

Uvodna studija trideset prvog godišta govori o transformaciji usmenog pričanja u umjetničku cjelinu u Lönnrotovoj Kalevali. Autor je John B. Alphonso Karakala. On objašnjava Lönnrotov transformativni

postupak u kontekstu nastajanja drugih svjetskih epova kao što su Mahabharata ili Kronika Britanije (u Shakespeareovoj interpretaciji).

Veća grupa priloga vezana je uz različita otkrića u njemačkom folkloru. Uglavnom su to etnomuzikološke rasprave.

Tako Jörg Fischer piše o aktuelnosti djela Carla Dalhousa "Glazba 19. stoljeća", o odnosu "visoke" i "niske" kulture, objašnjava poimanje trivijalne glazbe.

Manfred Blechschmidt govori o pjesmama određenog sloja radnica: prelja iz Pomeranije. Analizira zbirku usmenih pjesama (bez nota) koja se u arhivu DVA (Deutsches Volksliedarchiv) našla 1927. g.

Petr Novak izvještava o dokumentaciji promjena nastalih u repertoaru pučkih plesova. Rad počiva na istraživanju provedenom 1960. u ČSSR.

Wolfgang Suppan bavi se u studiji "Zoltan Kodály i razvoj evropskog istraživanja tipologije melodija" sistemom istraživanja mađarskih pjesama ovog svestranog autora koji je u Evropi ipak manje zapažen od Bartoka.

Još se jedan prilog, onaj Güntera Nolla, bavi sadržajima i metodama suvremene dokumentacije u istraživanju tzv. "narodne" glazbe ("Volksmusik"). Otto Holzapfel, jedan od urednika zbornika, javlja se s dva priloga.

U prvom prilogu govori o nalazima starih pjesama, dviju iz 19. st., međutim pjesma o opsadi Erfurta ("Das Lied von Erfurt") napisana je 1541. Autor procjenjuje povijesni put ove pjesme, objašnjava njen notni zapis te lokalizira toponime koji se pojavljuju u pjesmi.

Dva su priloga posvećena usmenoj tradiciji Nijemca izvan matične zemlje. Paul Schwalm nije znanstvenik već strastveni sakupljač usmenih pjesama Nijemaca u Mađarskoj. DV - arhivu poklonio je impresivnih 900 transkribiranih pjesama pa urednici zbornika objavljuju izvadak iz njegova terenskog dnevnika. Dnevničke su stranice vrlo iskrene: opisuje obilazak adresa, ona brojna uzaludna kucanja na vrata, da bi na kraju ustanovio da njegovi istraživački pothvati bivaju sve skuplji jer penzije ne rastu.

Jahrbuch für Volksliedforschung, Herausgegeben von Otto Holzapfel und Jürgen Dittmar, Berlin, 31 Jg. 1986, 224 str; 32 Jg. 1987, 232 str.

Otto Holzapfel javlja se ponovo zanimljivim prilogom o mrtvačkim pjesmama njemačkih iseljenika u Kansasu (USA). To je kratka analiza zbirčice pjesama iz Kansasa gdje žive njemački preseljenici iz Rusije.

Među izvještajima koji slijede rasprave, značajan je onaj Dimitrisa Themelisa o suvremenom istraživanju narodnih pjesama u Grčkoj.

Gotovo polovicu zbornika ispunjaju pregnantni prikazi stručne literature, ponekad i ne one najsvježije.

Godišnjak koji slijedi (br. 32 za 1987.) bavi se problematikom njemačke usmene poezije, no u svakom broju nalazimo napise stranih autora, ili pak njemački istraživači pišu o pjesmama drugih naroda ili etničkih grupa. Tu su rasprave o amsterdamskom uličnom pjevaču, autor je Frid Martin, grčkim usmenim baladama, točnije pregledom tema, tipova, motiva i formula na primjeru balade o napuštenoj djevojci. Pored izraza "centralni motiv" kanadski autor Hans Kuhn spominje "motiv tužbe" i "upitni motiv".

Ursula Reinhard bavi se turskom glazbom odnosno njezinom interpretacijom kod njemačkih migranata u Berlinu a iste primjere razmatra i na tlu stare domovine u Turskoj. Donosi tri notna primjera.

Opširnija studija Bohuslava Beneša govori o odnosu dvaju naoko nesrodnih žanrova uz to i različitog idiolektu.

Kako istu historijsku temu vlaškog ustanka iz 1784 (Rumunjska) obrađuje novinska vijest, ulična pjesma i lutkarska predstava, saznajemo iz studije.

Kao što je uobičajeno i u ranijim zbornicima, nekoliko priloga govori o novim nalazima usmenih pjesama.

Erich Hildebrant govori o rukopisnoj zbirci iz 1770. Nalaz zbirčice je iz Jestäta čiji socijalni status u prošlosti upoznajemo u toj studiji. "Pučki stil" ili "pjesme na narodnu" obično su sintagme koje se nedovoljno objašnjavaju. No jesu li dovoljno razumljive same po sebi? Ernst Weber ih još jednom precizno određuje u opsežnoj studiji "O funkciji elemenata narodne pjesme u ciklusu 'Die Not' (1844/45) Georga Weerthsa".

Istakla bih i iskričavi prilog Petera Persona o narodnoj pjesmi i elektronskim medijima te osvrta Otta Holzapfla na zbornik "Worin noch niemand war: Heimat". Premda nije uobičajeno isticati osvrte, danas kad su pojmovni kompleksi identiteta i teritorijalita u centru pažnje etnologa, ovakova knjiga ne smije nam promaći.

Tom Cheesman u svakom broju sastavlja i prevodi sažetke studija na engleski.

Usmena pjesma se u publikaciji "Jahrbuch für Volkskunde" sigurno dobro osjeća. Predstavljena je u gotovo svakoj studiji u svom punom životu, dakle kao pjevana pjesma.

Nives RITIG-BELJAK

Munib Maglajlić, Usmeno pjesništvo od stvaralaca do sakupljača, Univerzal, Tuzla 1989, 187 [2] str.

Najnovija knjiga Muniba Maglajlića zbirka je sedamnaest, mahom kraćih, studija o muslimanskoj usmenoj književnosti. Svi radovi su već ranije objavljeni, a samo jedan od njih (*Mujo Hrnjica i epsko nasljedje*) nosi bibliografski trag prethodnog objavljivanja.

Spominjemo ovaj propust jer nam se čini da nije svejedno gdje je, a pogotovo kada je neki tekst prvi put objavljen.

Pokušaju sadržajnog grupiranja tekstova odmah se nameće čitav niz studija koje donose tematsko-žanrovski prikaz građe muslimanske usmene književnosti u rukopisnim i objavljenim zbirkama (rukopisna zbirka *Saliha Mešića*, objavljene zbirke *Nikole Tordinca*, *Erlangenski rukopis*, *Vukove zbirke*, rukopisna zbirka *Vinka Vice Palunka*, repertoar pjevača i sazlije *Selima Salihovića*, zbirke *Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka*, zbirke o *Nasredin-hodži*). Iz ovog kruga radova, uglavnom preglednog karaktera, svojom se cjelovitošću posebno izdvaja studija *Narodna romansa u Bosni i Hercegovini prema Erlangenskom rukopisu i Karadžićevim zbirkama*. Nakon pregleda dosadašnjih pokušaja žanrovskog određenja naše usmene romances, autor uspoređuje muslimanske romances iz *Erlangenskog rukopisa* s onima iz *Vukove prve knjige Srpskih narodnih pjesama*, pokazujući da ove druge odlikuje veća motivsko-tematska i metrička šarolikost.